

Awéé' da'ólta'ígíí Bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolǫ́ígíí

T'ah ániid naagháádáá' dóo t'áa álahjǫ́' bich'ǫ́' ííníłta'. T'ah ániid naagháhídáá' áhát'ǫ́go éi nee'nijǫ́' nizhónigo naaltsos wólta' bił nizhóni yileeh. T'ahdoo hahída t'áadoo hwiinidziní hwe'awéé' bich'ǫ́' ajólta' dooleeł. Díí alkéé' daasdzohígíí éi binahjǫ́' ne'awéé' nizhónigo yíneedłǫ́go dóo bíghah nízingo naaltsos wólta' yíhwiidool'ááł. Damóo ná'oodleełgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleeł. Háidígíí t'áa' iyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeh dooleeł.

■ T'áa ákwíjǫ́' t'áa áhiiǫ́' naaltsos néinółtah.

Naaltsos wólta'ígíí ayóó'ó'óni bii' siláago binahjǫ́' áhádigo ałhaa nitsáhákees.

■ Hat'íishǫ́' t'áa ałtso bízhi' bá'ádaale'.

T'áadoolé'é baa yáłti'go ne'awéé' saad yíhool'aahígíí bá bóhoneedłǫ́go íínisin. Díigi' át'áo: "Chidí naat'a'í níníł'í. Ei bit'a' át'é. Hat'íish biniinaa bit'a' wolyé nínizin?"

■ Naaltsos yínishta' áyóo bíneeshdlǫ́ dínigo.

Na'álchíní naaltsos nihił deinishta'go ayóo bíneeshdlǫ́ dínigo bił hólne'. "Hane'" baanáahlzhishígíí aláahgo shił yá'át'ééh dínigo baa hálne'.

■ Nizhí biyijǫ́' bínindłǫ́go naaltsos bá yíníłta'.

Ne'awéé' dlohasin k'ehgo bich'ǫ́' ííníłta'. Nizhí łahgo ánáádlǫ́.

■ K'ádí dooleeł baa' ákonínzin.

Ne'awéé' doo yíneesdlǫ́gdóo dóo doo íists'áá'da silǫ́'go, naaltsos áłtsé nahjǫ́' nidí'ááł.

■ Ałhił naalnish dóo ałchǫ́' yáłti'.

Naaltsos biyi' ádahooníígíí baa yáłti', naaltsos bikáajǫ́' ádaat'éhígíí bił íishjání íínisin dóo na'ahídółkid.

■ Náánéiníłta', náána, náána.

Doo ish hwe'awéé' naaltsos ts'ídá bił nizhónínáa neeznádiindi jólta' átéeda. Na'adzo ałdó' baa yáłti'. Díí naaltsos éi nisht'ahdó dóo nish'náajigo daowólta' dóo saad bita' nidahaz'á dínigo ne'awéé' bee bił hólne'.

■ Ts'ídá t'áa ałtsogóo t'áadoolé'é bik'eda'ashchínígíí bił ch'íhí'aah.

Qhia nws txog cov ntawv uas koj pom ib puag Nahasdzáan bikáa'gó ninaagóo t'áa ałtsogóo saad bik'eda'ashchínígíí baa yáłti'. Ne'awéé' háágó da nídídáahgo saad ániidígíí hanítá bidiní.

■ Ne'awéé' ná nánél'ǫ́do.

Azee' íł'íni éi doodago éi bá'ólta'í bich'ǫ́' díínáál díí ne'awéé' saad yee yáłti'ígíí, éi doodago adiits'a'gi, éi doodago oo'ǫ́gi bee bich'ǫ́' anáhóót'i' nínizingo.

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsos wólta' dóo t'áadoolé'é yik'ii doogáalgi bee biká' aná'áwo'.

Áłchíní índa Ólta'jì' dahdiiyánígíí bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolííígíí

Saad bee ádaal'ínígíí dóo saad dóo dadiits'a'ígíí beenaoné. Saad bee yáti'ígíí hwe'awéé' bee bił nijnéego saad wólta' yéé'deetííh. Díí alkéé' daaszohígíí éí binahjí' ne'awéé' nizhónigo yíneedlíggo dóo bíighah nízingo naaltsos wólta' yíhwiidooł'ááł. Damóo ná'oodleełgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleeł. Háidígíí t'áá' íyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeł dooleeł.

■ Ne'awéé' bich'í' yánítti'.

Ne'awéé' jíídáá' ólta'di hait'éeé' nít'éeé', baahólne' bidiní. Ha'át'íí baanisíníyá, ha'át'íí bee nisíníne', bee shíł hólne' bidinóo.

■ Saad hatsoo' al'íyoolgisígíí bee yánítti'.

Sin bee hótáał, naaltsos wólta' aheelt'éego dadiits'a'ígíí bich'í' yíníłta', saad hatsoo' al'íyoolgisígíí bee yánítti'. Díí áłchíní saad dadiits'a'góo yee ayóo yidiits'a' yileeh.

■ Yíníłta' dóo ádaat'éii bínítaah.

Ne'awéé' yólta'ígíí díí ádahooníígíí bił ahídadéet'i'go ínínisin. Naaldlooshii baa ínólta'go níléi naaldlooshii da'álchíní danél'ííggó nisoohkai yéę bídéet'i'go ínínisin.

■ Ne'awéé' bízhi' chooinít'í.

Saad bee ádaal'ínígíí dóo dadiits'a'góo hait'éego ahídeet'i'ígíí bił ch'íhí'aah. Kódínígo, “John, saad “JUMP” bee háat'i'go diits'a'ígíí nízhi' beeháat'i'ígíí t'áá beelt'éego diits'a'. Áádóo t'áá' áłah t'áá álheelt'éego bee háat'i', “J”.

■ Saad bee na'a'néhígíí dóo puppets bee naahné.

Díí puppet ígíí kót'áo yábiyiniłti'go, “Shí éí Mark yinishyé. Saad shízhi' bił aheelt'éego dadiits'a'ígíí shíł nizhóní. Da' parkish Mark bił aheelt'éego diits'a'? Da' ballish Mark bił aheelt'éego diits'a'?”

■ Saad bee ádaal'ínígíí bik'eh díilchíł dóo bee ádíní.

Ne'awéé' bilá' yee saad bee ádaal'ínígíí yik'eh doolchíłgo yee'áníi dooleeł. Díí éí naaltsos bikáa'gi, leeshtahgi éí doodago éí áshííh hikan sikáągo bikáa'gi íidoolííł.

■ Bikáá' ádanile'.

Naaltsos dóo bee ak'e'alchíhí yee ni'q doozohígíí ne'awéé' bá síníłnil. Ahíł naalnishgo, t'ááłáhídi, naakidida ha'oodzít' bikáa' ádoolííł. Níléi ólta'di saad dadiits'a'ígíí yíhool'aahígíí hání'dii choyool'í.

■ T'áadoolé'é dadiits'a'ígíí bee naohné.

Ádeits'a'ígíí saad bee ádaole'. Nabídíłkid, “Dii saadish nił bééhózin? m-o-p.” Dadiits'a'ígíí nízaadgóo dadiits'a'go ínínisin.

■ Náánéniłt'a', nááná, nááná.

Ne'awéé' naaltsos ts'ídá bił nizhónígíí hání'dii neeznádiindi bich'í' néidííłtah. Íníłta'go ádahooníígíí bił íshjáá ínínisin.

■ Saad bee'ál'íní dóo dadiits'a'góo baahólne'.

Díí saad bee ádaal'ínígíí ádaolyéhígíí dóo dadiitsa'ígíí ne'awéé' bee nanítin. Bee nináh'nee. “Saad bee ádaal'ínígíí ła' baa nitsékees, díigi' át'ée diits'a', mmmmm.”

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsos wólta' dóo t'áadoolé'é yik'íi doogáałgi bee biká' aná'áwo'.

T'ááłá'í dayółta'ígíí bimá dóó bizhé'é yik'ehgo á'doolǫ́'ígíí

Ne'awéé' hodiits'a'go ídooltahígíí t'áá bá aa'íínísin. T'áá ákwíí jí ííníłta' bidiníigo bá bínindlǫ́. Díí alkéé' daasdzhohígíí éí binahjí' ne'awéé' nizhónigo yíneedlǫ́igo dóó biighah nízingo naaltsoos wólta' yíhwiidool'áál. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleel. Háidígíí t'áá' íyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeh dooleel.

■ T'áadoo t'áagéed hooghandóó dahnidindááhí.

Ne'awéé' t'áá háadida, níléí azee' íł'ínída yiba' sidáago, naaltsoos wólta'ígíí báyí'áál. Naaltsoos yídooltah biniiyé bánáhoof'aah.

■ T'ááláhídi éí doo biighahda.

Ne'awéé' naaltsoos bił nizhónígíí, éí doodago go éí saad daníjaa'ígíí náánéíniłta' bidiní. T'ááláhígíí níjóltaahgo álchíní tsíłgo dóó doo nayiisíigo ółta' yileeh.

■ Yéego hane' bąąh na'ídíłkid.

Ne'awéé' hane' yíniłta'ígíí bąąh nabíđíłkid. Díigi' át'áo, "Clifford shą' hat'íiniyé akódzaa nínizin?"

■ Níłch'i naalkidí baaníchí'.

Ne'awéé' saad doo bééhózingóo yee'ánigo, bá hasht'edínt'é. Ts'ídá áłtsé bee háát'i'ígíí hazhó'í níníł'í bidiní.

■ Hasht'ezhdít'é, doo ák'ihoditééh.

Díí puppet ígíí kót'áo yábiyiniłti'go, "Shí éí Mark yinishyé. Saad shízhí' bił aheelt'éego dadiits'a'ígíí shíł nizhóní. Da' parkish Mark bił aheelt'éego diits'a'? Da' ballish Mark bił aheelt'éego diits'a'?"

■ Naaltsoos yółta' yíighah nanise'ígíí bá síníłnil.

Ne'awéé' naaltsoos wólta'ígíí doo bánanił'aaígíí bił náhíłááh. Bikáh áhát'ínígíí éí ne'awéé' nizhónigo ła'idi naaltsoos yídooltah biniiyé.

■ Saad ałhih náhát'aah bee na'ané.

Díí saadígíí ał'ąą ánáádlíłgo ne'awéé' yee' áníido, mat dóó fatjí' díí satjí'; áádóo sag dóó sapjí' dóó sap dóó sipjí'.

■ Nich'í' íidéeshatah, áádóo shich'í' náá'ídiíłtah.

K'adéę da'iigháashgo hodiits'a'go ná'íniłtaah. Díí álchíní ayóo yíneedlǫ́ bimá dóó bizhé'é yíłgo.

■ Ółta'í t'áá hazhó'igo díigi' át'éé' nt'éé' bidiní.

Ne'awéé' iisihgo, hazhó'igo kwe'é saad sínisih éí doodago éí díí doo ákót'éégo yíniłta' nábidí'nił. Índa hada'iitáhí t'áá na'níle'dii saad yídanitaah, t'óo bee hadaą heetz'i'ígíí t'éiyá binahjí'.

■ Yáti', yáti', yáti'.

T'áá' ákwííjí ne'awéé' ółta' bił baa yániłti', áádóo hooghan binaagóo ádahooníłgíí áldó'. Saad t'ahdoo yidiits'íhígíí, yá'adaat'éhígíí bitah yínił áádóo saad baa yáołti' yéę binahjí' bíhiinił.

■ Na'adzoh, na'adzoh, na'adzoh.

Díí ne'awéé' ch'iyáán nahidoonihígíí bikáá' ádoolniłgi shiká'anilyeed bidiní, éí doodago éí nimásání ahéhee' bidiníigo bich'í' naaltsoos ádoolniłgi shiká' adíłwoł bidiní, éí doodago éí hooghangi t'áá ákwííjí ádahooníłgíí naaltsoos bikáá' náhízóóh bidiní. Oozohgo, níléí ółta'di bíhwiinił'ą'éę chooiníł'í bidiní.

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsoos wólta' dóó t'áadool'é yik'ii doogaałgi bee biká' aná'áwo'.

Naaki dayólta'ígíí bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolǫ́ǫ́íí

Na'álchíní bił da'íídíłtah, ni'da'díizoh dóo hane' baahodooñhji' bá biká' ánt'í. Ná'ólta'í doo na'azooígíí baa ahééhniñzin. Díí alkéé' daasdzoohígíí éí binahji' ne'awéé' nizhónígo yíneeldǫ́igo dóo bíghah nízingo naaltsoos wólta' yíhwiidooł'ááł. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleel. Háidígíí t'áá' iyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeh dooleel.

■ Haghandóo dah'ooldahígíí baadaq hane' baa hólne'.

Áłchíní t'áábí bighandóo dah'ooldahígíí baa dahane' ayóo bił yá'ádaat'éeh ła. Áníníłts'íísí yééđáá' baadloh hasingo íindzaa ayéé ła' baahólne'.

■ Bee ak'e'alchíhí tsits'aa' ła' bá'ánílééh.

Tsits'aa' díí bee'ak'e'alchíhí bee ni'dooch'ahígíí dóo bee ni'doodzoohígíí bee si'áago ádííłǫ́. Ne'awéé' ni'doozohji' bá hánít'í, t'áadoolé' é nidahidooñhíi ádaat'éii da bikáá' ádadoolniil, naaltsoos ahéhee' dabikáá' ígíí da, éí doodago éí hwi'dichíihgo baanáhwíilzhíish binaaltsoos da.

■ Ni éí ne'awéé' ts'ídá aláahdi bikéé' sínzǫ́ido.

Hat'íishíí ne'awéé' ółta' yiniiyé áyiilaayéé shich'í' yíniłta' bidiní. Bínindǫ́igo íisíníłts'áá'.

■ T'ááláhidí nááná, íł íł k'ehgo.

Ne'awéé' saad doo bił bééhózingo yee'ádíniidgo, hání'di náanéidóółtah. Áłchíní saad ch'éeh yee'ániihgo, ániid saad yiyíłta'yéé t'áá áko yeeyoonah.

■ Naaltsoos nideiizohígíí ółta'ji' nidaq hoh'éesh.

Díí Naaltsoos nideiizohígíí ne'awéé' yíłda'ólta'ígíí saad naadzogi yee yich'í' hadoodzih. Áłchíní łaħda doo bíghahda nízin ła, díí dahsidáago hane' naaltsoos bik'inidoo'niłgi.

■ Naaltsoos wólta'ígíí ádoolǫ́ǫ́íí.

Naaltsoos ałnii'goyaa ałháhah díníílééł dóo ahídíłt'óół. Áádóo ne'awéé' naaltsoos yik'i ni'doozoh dóo yik'i ni'dooch'ah.

■ Ch'aanídót'ashgo hane' bee ahíłhołne'.

Chidí éí doodago éí chidíłtsooi' biyi' dahsookéego nihita' ałnáahálzhishgo hane' ádoolǫ́ǫ́íí. Baadlohasingo éí doodago éí hane' báahádzidgo ádoolǫ́ǫ́íí.

■ Saad hait'éego ahídadéé't'ígíí bee bił hólne'.

Saad ahídadéé't'ígíí k'asdáá' t'áá aheelt'éego dabikáá' dóo ááhdeihni dínígo bił íshjání ínisin. Saad Ééhózin ádaat'éí, hoł bééhózin bídeé't'í.

■ Díí ádadoolniłǫ́ǫ́íí át'é bikáá'go choinoł'í.

Ne'awéé' t'áadoolé' é ádadoolniłǫ́ǫ́íí yikáá' néidóozoh, díigi' át'áo: "Bee hadahaazt'i'ígíish nitsaazígíí bee hadaq haazt'i'? Aoo'/nidaga'."

■ Tsíłgo, tsíłgo.

Ne'awéé' saad ániidígíí yídahool'aahgo t'áá áko naaltsoos nitł'izi bikáá' ádaale', éí doo dago éí Béeshak'e'alchíhí nitsékeesí bikáá'ji'. Díigi' át'áo áłchíní saad áłahji' chodao'ínígíí t'áábí yaa' ákohoniizíih dóo yólta' yileeh.

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsoos wólta' dóo t'áadoolé' é yik'ii doogáalgi bee biká' aná'áwo'.

T'áá' dayółta'ígíí bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolíí'ígíí

Baa'ínółta', baayáłti', dóo baanitsókeesÁ Ne'awéé' ak'i'diitłih yłhwiidool'áál díí naaltsoos wólta' bíhwiidoo'áál biniyee áhát'íigi. Díí alkéé' daasdzhígíí éí binahjí' ne'awéé' nizhónigo yíneeldłigo dóo bíghah nízingo naaltsoos wólta' yłhwiidool'áál. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleel. Háidígíí t'áá' íyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeł dooleel.

■ Naaltsoos wólta' nizhónigo baa nitsáhákeesgo íínósin.

Naaltsoos yídooltah nizhónigo baanitsáhákeesgo ádoolííł. Naaltsoos wólta' báhooghangóó na'álchíní ahnání'ish, naaltsoos báhooghan binaaltsoos bá'álnéehgo biká'adílwoł, bił da'íníłta' dóo naaltsoos wólta' bich'í' ánił'í. Nighan góne' bił yá'áhoot'éełgi t'áá sahdii naaltsoos bił haz'áago ádíłíłł, éí doodago éí t'áá altsogóo naaltsoos naaznilgo ádíłíłł.

■ T'áá áko ła' náanéí dóol'tah.

T'áá hait'éhigo ne'awéé' naaltsoos ła' nínáanéididoo'áálgi bá hasht'ei nísín. Naaltsoos alkéé' danínilgo baadahane'ígíí bił íishjáá ánił'í, *The Boxcar Children* éí doodago éí *Harry Potter* ádaat'éei, doodago éí háishíł naaltsoos nizhónigo íłł'ínígíí bił yá'át'éełhígíí. Naaltsoos báhooghan góne' naalnishígíí háidígíí yí'oolkqah dooleel.

■ Saad ádaalyéhígíí bee sí'ánígíí aa'ánílééh.

Ne'awéé' hánidii' ni naaltsoos tsoh níníł'íigo noo'í. "Hmmm, saad doo t'áá áyisíí shíł bééhózinda, haa'íyee' hádídeesh'íłł," díníigo.

■ Yíní'ínígíí dóo hat'íishíł baa naninánígíí baa hólne'.

T'áá ákwíłł baaanida'aldeehii baa yáníłti', ákót'áo ne'awéé' ákonízín dooleel, adziists'áá' dóo ajólta'go bik'izhdiyitłihgi yéego bídeét'í'.

T'áá álahjí' t'áá ákót'éeego íínísin, ołt'eesgo, doodago éí ch'aanídót'ashgo, doodago éí nílch'ih naalkidí altsóo nánół'íłhgo.

■ Ts'ídá áłtsé ájiił'íłhígíí doo hazhó'ída łeh.

Ne'awéé' oozohgo bíghah bánínzin. Na'adzohgi alkéé' dahwiní'ánígíí béninábiyíłnih. Doo t'áá háida ts'ídá áłtsé áyiił'íłhígíí nizhónigo áyiił'íłhda.

■ T'áá ániiltsoh al'ąą ániit'é.

Naaltsoos al'ąą ádaat'éhígíí bich'í' hahíníł áko al'aan á'téego na'asdzh yaa' ákonízín. Ła' álchíní, ashiiké íyisíí, t'áá aaníí hane' ígíí bił yá'adaat'éeł.

■ Ne'awéé' nitsáhákees choo'íigi bíbiyiił'aah.

Hane' hait'éeego t'óo ch'ét'ánigo baa náhodooniłhgi bił ch'ihí'aah éí doodago éí haanáa hodoo'níłgi bił ch'ihí'aah. Díí naakigo haz'ánígíí yee ak'i'diitłih dóo yénálniił łeh.

■ "K'adish áadi."

Chidi doodago éí chidíłtsoo' biyi' asdáago saad bee yá'ti' dóo bił na'a'né baanaah'aash. Saad danéedééhígíí ła' t'áá ahedaal'téego áahyihínígíí dahóló. Éí bee nanítin. Saad yeego yaa' ákoniq iziłhdó doo nanitł'agó yólta' yileeh.

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsoos wólta' dóo t'áadoolé'é yik'ii doogáalgi bee biká' aná'áwo'.

